

FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 46840

Nom: Salut i Treball Social

Cicle: Màster Universitari Oficial

Crèdits ECTS: 6

Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
2271 - Màster Universitari en Treball Social en l'àmbit Sanitari	Facultat de Ciències Socials	1	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2271 - Màster Universitari en Treball Social en l'àmbit Sanitari	Salut i Treball Social	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

RODENAS RIGLA FRANCISCO JOSE

RESUM

L'assignatura "Salut i Treball Social" és una assignatura obligatòria del primer semestre del Màster Universitari en Treball Social en l'àmbit sanitari.

Per la seua ubicació en el pla d'estudis i els seus continguts té caràcter introductor sobre les relacions entre el Treball Social i la salut. Per a això s'estructura en quatre blocs temàtics:

- El primer d'ells realitza una aproximació al concepte de salut i a la protecció de la salut en diferents períodes històrics i en diferents contextos geogràfics.
- El segon d'ells se centra en la salut pública i l'epidemiologia i les seues aplicacions al Treball Social en l'àmbit sanitari.
- El tercer bloc aborda la salut comunitària com un dels eixos d'acció del Treball Social en l'àmbit sanitari.
- L'últim dels blocs presenta els antecedents i el present del Treball Social en l'àmbit sanitari, així com la descripció de la seua missió professional en aquest context (objectius, funcions, etc.).

La metodologia docent de la matèria integra classes teòriques, així com activitats pràctiques individuals i

grupals supervisades i tutories. En correspondència, l'avaluació contempla el lliurament de treballs individuals, grupals i una prova final relacionada amb el temari impartit.

CONEXIMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No es requereixen coneixements previs.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

2271 - Màster Universitari en Treball Social en l'àmbit Sanitari

Conèixer els aspectes epidemiològics i de salut pública fonamentals per a desenvolupar el treball social en el sistema sanitari.

Conèixer i comprendre, des del mateix àmbit de la titulació, les desigualtats per raó de sexe i gènere en la societat; integrar les diferents necessitats i preferències per raó de sexe i de gènere en el disseny de solucions i resolució de problemes.

Conèixer l'estructura, el funcionament i l'organització del sistema sanitari.

Demostrar raonament crític i autocrític en l'àmbit de la titulació, considerant aspectes com ara l'ètica professional, els valors morals i les implicacions socials de les diferents activitats realitzades.

Identificar la intervenció des del treball social en el marc del sistema sanitari des d'una perspectiva històrica i actual.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Salut i contextualització, perspectiva històrica fins a l'actualitat.

Concepte de salut. La salut i la protecció de la salut en la història i en diferents cultures. La protecció de la salut en perspectiva internacional comparada. La protecció de la salut a Espanya i les seues Comunitats Autònomes i el seu marc general (legislatiu, funcional, estructural i organitzatiu).

2. Salut Pública i Epidemiologia.

Salut pública des d'una perspectiva històrica. La salut pública en el sistema sanitari actual. Funcions de la salut pública. Concepte i aplicacions de l'epidemiologia al Treball Social. Condicionants de salut. Eines i mètodes. Mesures d'associació i impacte.

3. Salut comunitària.

Concepte de salut comunitària. Eixos de desigualtat. Equitat en salut. Determinants socials de la salut. Desigualtats socials en salut. Promoció de la salut. Participació comunitària. Actius per a la salut.

4. El paper del Treball Social en l'àmbit sanitari: Marc històric i conceptual.

Antecedents històrics del Treball Social en l'àmbit sanitari a nivell internacional i nacional. Panorama actual del Treball Social en l'àmbit sanitari. Marc legal. Objectius del Treball Social Sanitari. Funcions del treballador/a social en el sistema sanitari. La figura del treballador/a social en els equips sanitaris.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	90,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

La docència s'impartirà en sessions en línia síncrones. Estes sessions impliquen la utilització de les següents metodologies:

- - MD1 Lliçó magistral participativa. Classes teòriques síncrones amb exposició a càrrec del professorat i participació de l'estudiantat (AF1).
- - MD2 Discussió grupal de materials documental i audiovisual. Activitats individuals i/o grupals síncrones supervisades pel professorat (AF3).
- - MD3 Resolució de casos pràctics. Activitats individuals i/o grupals síncrones supervisades pel professorat (AF3).
- - MD4 Debat o discussió dirigida. Conferències i/o seminaris en modalitat síncrona impartides per professorat extern (AF2).
- - MD5 Utilització de plataformes de videoconferència i noves tecnologies aplicades a la docència.
- - MD6 Mètodes de tutoria i supervisió. Tutories i supervisions individuals i grupals (AF5).

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà tenint en compte els següents punts:

- En primer lloc, els treballs individuals vinculats a les sessions síncrones (SE1). El pes total en la nota serà d'un 10%.
- En segon lloc, es duran a terme treballs grupals dins de les sessions síncrones vinculats als continguts de l'assignatura (SE3). El pes d'aquests treballs en la nota final serà d'un 25%.
- Finalment, es durà a terme una prova final online relacionada amb el temari impartit (SE4), el valor del qual sobre la nota final serà del 65%.

Per a valorar els diferents apartats que componen la nota no es requereix obtenir una nota mínima en cap d'ells. És a dir, es realitzarà una suma directa de les qualificacions obtingudes en cadascun dels tres aspectes que s'inclouen en l'avaluació de l'assignatura. Les activitats SE1 i SE3 no són recuperables en cap de les convocatòries oficials d'avaluació.

L'assistència a les sessions síncrones no serà avaluada. L'avaluació està vinculada a la participació en les activitats individuals o grupals desenvolupades durant aquestes sessions.

Alerta sobre el plagi en l'àmbit acadèmic:

És important realitzar un ús responsable i ètic de la informació utilitzada en els treballs acadèmics. Per això, s'utilitzaran correctament les normes de citació i referència (Normes APA-7a edició) com a instrument que garantisca l'honestat acadèmica i respecte a la propietat intel·lectual de terceres persones.

El plagi és "l'acció de deshonestat al moment de copiar en el substancial obres alienes presentant-les com a pròpies" (Reducindo et al., 2017, p. 300). I, el ciberplagi "ocorre quan es presenta un treball com a fruit del treball personal quan realment és informació copiada parcial, mitjana o totalment d'un autor sense cap mena de crèdits o bibliografia. Normalment succeeix amb textos [...] online" (Sarrià i De Francisco, 2018, p. 4).

De la mateixa manera, es tindran en compte que l'ús d'eines de IA generativa haurà de ser restringit i respectar les següents indicacions d'ús responsable:

- És obligatori declarar l'ús de qualsevol eina de IA generativa, especificant l'eina utilitzada, l'apartat i les tasques realitzades.
- L'ús de eines de IA generativa ha de ser limitat en qualsevol exercici. El seu abús pot tindre impacte en la qualificació.
- El professorat comprovarà el seu ús en funció de l'activitat específica. Per exemple, no estarà permès per a proves d'avaluació (ex. Examen, treball escrit, etc.), llevat que es permeta expressament.
- L'estudiant, com a autor, és responsable del contingut de la prova que presenta i haurà de poder justificar els detalls, errors o decisions que ha pres en la seua elaboració.

BIBLIOGRAFIA

Referències bibliogràfiques bàsiques

- Alcalá, F. R. y de Castro, F. L. (2004). Planificación sanitaria (II): desde la priorización de problemas a la elaboración de un programa de salud. *SEMERGEN Medicina de Familia*, 30(4), 180-189. [https://doi.org/10.1016/S1138-3593\(04\)74298-7](https://doi.org/10.1016/S1138-3593(04)74298-7)
- Argimón, J.M. y Jiménez, J. (2019). *Métodos de investigación clínica y epidemiológica* (5ª ed.) Harcourt.
- Cerdà, J. M., Rodríguez, M. P., García, M. H. y Gaspar, O. S. (1999). Técnicas cualitativas para la investigación en salud pública y gestión de servicios de salud: algo más que otro tipo de técnicas. *Gaceta sanitaria*, 13(4), 312-319. [https://doi.org/10.1016/S0213-9111\(99\)71373-7](https://doi.org/10.1016/S0213-9111(99)71373-7)
- Colom, D. (2010). El trabajo social sanitario en el marco de la optimización y sostenibilidad del sistema sanitario. *Zerbitzuan*, (47), 109-119. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3262815>
- Esteban, M. L., Comelles, J. M., Mintegui, C. D. (2010). *Antropología, género, salud y atención*. Ediciones Bellaterra.
- Fernández-Crehuet Navajas, J., Gestal Otero, J.J., Delgado Rodríguez, M., Bolúmar Montrull, F., Herruzo Cabrera, R. y Serra Majem, L. (2015). *Piédrola Gil: Medicina Preventiva y Salud Pública*. (12ª ed.) Elsevier-Masson.
- Fletcher, R.H., Fletcher, S.W. y Wagner, E.H. (2007). *Epidemiología Clínica*. (2ª ed.) Elsevier-Masson.
- Gofin, J. y Gofin, R. (eds) (2012). *Fundamentos de Salud comunitaria. Una perspectiva global*. Elsevier-Masson.
- Guerrero, L. y León, A. (2008). Aproximación al concepto de salud. *Fermentum. Revista Venezolana de Sociología y Antropología*, 18(53), 610-633.
- Hidalgo Lavié, A.; Lima Fernández, Al.; Piedra Cristóbal, J. (coord.) (2023) *Trabajo Social y salud pública. Consideraciones sobre el papel del trabajador social en el ámbito sociosanitario*. UNED y Sanz Torres.
- Jenicek, M. y Cleroux, R. (1987). *Epidemiología. Principios- Técnicas Aplicaciones*. (1ª ed.) Salvat.
- López Ruiz, V. y Padilla, J. (2017). *Salubrismo o barbarie. Un mapa entre la salud y sus determinantes sociales*. Atrapasueños.
- Munuera, P., y Jiménez, J.M. (2021). *Fundamentos del Trabajo Social Sanitario. Un análisis desde sus orígenes hasta la intervención en la actual pandemia*. Tirant Humanidades.
- Padilla, J. (2019). *¿A quién vamos a dejar morir? Sanidad Pública, crisis y la importancia de lo político*. Capitán Swing.

- Sobrino, C., Hernán, M., Cofiño, R. (2018). ¿De qué hablamos cuando hablamos de «salud comunitaria»? Informe SESPAS 2018. Gaceta Sanitaria, 32 (1), 5-12 <https://doi.org/10.1016/j.gaceta.2018.07.005>
- Valls Llobet, C. (2020). Mujeres invisibles para la medicina. Capitán Swing.
- Whitehead, M., y Dahlgren, G. (2010). Conceptos y principios de la lucha contra las desigualdades sociales en salud: Desarrollando el máximo potencial de salud para toda la población-Parte I. World Health Organization Europe.

Referències bibliogràfiques complementàries

- Antonovsky, A. (1996). The salutogenic model as a theory to guide health promotion. *Health Promotion International*, 11(1), 11-18. <https://doi.org/10.1093/heapro/11.1.11> - Asociación Española de Trabajo Social y Salud (2017). Cartera de Servicios de trabajo social sanitario. AETSYS.
- Barceló, J., Comelles, J. y Perdiguer, E. (2019). Las bases ideológicas y prácticas del proceso de regionalización de la sanidad en España (1955-1978). En M.I. Porras, L. Mariño y M.V. Caballero (coords.), *Salud, enfermedad y medicina en el franquismo* (pp. 146-167). Los Libros de la Catarata.
- Cabot, R. (2008). Ensayos de Medicina Social. La función de la inspectora a domicilio. *Trabajo Social y Salud*, (60), 25-173. - Colom, D. (2008). *Trabajo Social Sanitario: Atención primaria y atención especializada, teoría y práctica*. Siglo XXI Consejo General del Trabajo Social.
- Devereux, G. (1971). Los desórdenes étnicos. En G. Devereux (1971), *Ensayos de etnopsiquiatría general* (pp. 3-13). Barral Ediciones.
- Foucault, M. (2021). El nacimiento de la clínica. Una arqueología de la mirada médica. Clave Intelectual.
- Foucault, M. (2023). Nacimiento de la medicina social. En M. Foucault (2023), *Obras esenciales* (pp. 653-673). Paidós.
- Marmot, M. (2005). Social determinant of health inequalities. *Lancet*, 365(9464), 1099-1104 [http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736\(05\)71146-6](http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736(05)71146-6)
- Martín, J. J. M., y Del Puerto López del Amo González, M. (2011). La sostenibilidad del Sistema Nacional de Salud en España. *Ciència & Saúde Coletiva*, 16(6), 2773-2782. <https://doi.org/10.1590/S1413-81232011000600016>
- Ministerio de Sanidad (2021) Acción comunitaria para ganar salud. O cómo trabajar en red para mejorar las condiciones de vida. https://www.sanidad.gob.es/areas/promocionPrevencion/entornosSaludables/local/estrategia/herramientas/docs/Guia_Accion_Comunitaria_Ganar_Salud.pdf
- Morgan A. Davies M., Ziglio E. (Eds.) (2010). *Health Assets in a Global Context: Theory, Methods, Action*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-1-4419-5921-8>
- Nombela-Monterroso, K., González-Chordá, V. M., y Roman, P. (2018). Estudio descriptivo de la Atención Especializada del Sistema Sanitario de España. *Revista de Saúde Pública*, 52(5). <http://hdl.handle.net/10234/174394>
- Sevilla, F. (2006). La universalización de la atención sanitaria: Sistema Nacional de Salud y Seguridad Social. Documento de Trabajo nº 86. (Laboratorio de Alternativas). Fundación Alternativas. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2047838> - Sontag, S. (2008). La enfermedad y sus metáforas. El sida y sus metáforas. De Bolsillo.
- Vilar-Rodríguez, M., y Pons-Pons, J. (2018). El debate en torno al seguro de salud público y privado en España: desde la transición política a la Ley General de Sanidad (1975-1986). *Historia y Política*, (39), 261-290. <https://doi.org/10.18042/hp.39.10>

- Wilkinson, R. G. y Marmot, M. (Eds.). 2006. Los Determinantes sociales de salud: los hechos probados. (2ª ed.) Organización Mundial de la Salud. Ministerio de Sanidad. <https://www.sanidad.gob.es/areas/promocionPrevencion/promoSaludEquidad/equidadYDesigualdad/determinantes.htm>